

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

گزارش نشست علمی
بزه‌شکده حقوق عمومی و بین‌الملل
گروه حقوق اداری

نقش دادستان اداری در نظارت بر اداره،
حفظ و احیای حقوق عامه

۹۹۴۱۰۱۱۲

"مطالب بیان شده در گزارش‌ها و انتشارات پژوهشگاه و مرکز مطبوعات و انتشارات قوه قضاییه، نتیجه تحقیقات پژوهشگران و بیان‌کننده دیدگاه‌های مؤلفان آنهاست و لزوماً موضع رسمی قوه قضاییه جمهوری اسلامی ایران یا نظرات پژوهشگاه نیست، مگر آن که به آن تصریح شده باشد."

وبسایت: www.jri.ac.ir کد ملی: ۱۹۸۳۸۴۶۵۱۴ تلفکس: ۰۲۱-۲۲۰۹۲۰۶۱
پژوهشگاه قوه قضاییه آدرس: بزرگراه چمران - بزرگراه یادگار امام - بعد از خروجی اوین در که - پژوهشگاه قوه قضاییه

عنوان: نقش دادستان اداری در نظارت بر اداره، حفظ و احیای حقوق عامه

تدوین و تحقیق: دکتر مینا اکبری

دبیر علمی: دکتر فاطمه افشاری

سخنرانان: امیررضا دهقان‌نیا (معاون قضایی محاکم عمومی و انقلاب استان تهران)، دکتر محمدحسن پیرزاده (مدیرکل حقوقی و امور مجلس دیوان عدالت اداری)، دکتر مهدی هداوند (عضو هیئت علمی دانشگاه علامه طباطبائی)، دکتر آقای اللهیار ملک‌شاهی (رئیس سابق کمیسیون حقوقی و قضایی مجلس شورای اسلامی)

مصاحبه‌شوندگان: دکتر بیژن عباسی (عضو هیئت علمی دانشگاه تهران)، دکتر مسلم آقایی‌طوق (دکترای تخصصی حقوق عمومی دانشگاه تهران و مدرس دانشگاه)، دکتر علی‌محمد فلاح‌زاده (عضو هیئت علمی دانشگاه علامه طباطبائی)

ناظر و ویراستار علمی: دکتر فاطمه افشاری

صفحه آرائی: پریسا براتی

ناشر: پژوهشگاه قوه قضاییه

تیراژ و نوبت چاپ: ۲۰۰ نسخه - بهمن ماه ۱۳۹۹

بر شناسه	اکبری، مینا، ۱۳۶۶ فروردین -
توان و نام پدیدآور	نقش دادستان اداری در نظارت بر اداره، حفظ و احیای حقوق عامه/ تدوین و تحقیق مینا اکبری؛
شخصات نشر	دبیر علمی، ناظر و ویراستار علمی فاطمه افشاری.
شخصات ظاهری	تهران: پژوهشگاه قوه قضاییه، انتشارات، ۱۴۰۰.
پاک	۷۴ ص: جدول.
ضعیف فهرست نویسی	۹۷۸-۶۲۲-۷۵۵۳-۳۸-۳ :
دداشت	فیبا :
توان دیگر	بالای عنوان: گزارش نشست علمی پژوهشکده حقوق عمومی و بین الملل گروه حقوق اداری.
وضوع	گزارش نشست علمی پژوهشکده حقوق عمومی و بین الملل گروه حقوق اداری.
وضوع	دادستان ها -- ایران -- شرح وظایف
وضوع	Public prosecutors -- Job descriptions -- Iran
وضوع	حقوق عمومی -- ایران
وضوع	Public law -- Iran
مناسه افزوده	افشاری، فاطمه، ۱۳۶۷ -
مناسه افزوده	پژوهشگاه قوه قضاییه
ده بندی کنگره	KMH۱۶۱۵ :
ده بندی دیویی	۵۵۰/۱۳۴۵ :
شماره کتابشناسی ملی	۸۵۱۸۸۱۷ :
اطلاعات رکورد کتابشناسی	فیبا :

فهرست مطالب

۵	چکیده
۷	مقدمه
	محور نخست: دلایل و ضرورت‌های وجود دادستان اداری در حقوق ایران (با مطالعه تطبیقی جایگاه دادستان اداری در برخی دیگر از کشورها)..... ۱۴
	محور دوم: نقش دادستان اداری در احیای حقوق عامه و ارتباط آن با دادستان کیفری..... ۳۵
	محور سوم: جایگاه مطلوب دادستان اداری در نظام حقوقی ایران..... ۴۵
۵۵	پرسش و پاسخ
۶۷	نتیجه‌گیری
۷۳	فهرست منابع پیشنهادی

چکیده

مهم‌ترین دغدغه‌ای که موجب ارائه بحث دادستان اداری شده، حفظ و احیای حقوق عامه است. امروزه صیانت از منافع عمومی در برخی از جنبه‌های حقوق اداری دچار ضعف شده است. تجربه نشان می‌دهد در حوزه‌هایی مانند رسیدگی به تصمیمات موردی دولت که فاقد ذی‌نفع خاص است با خلأهایی در سطح هنجاری و ساختاری روبرو هستیم. علاوه بر این با چالش‌هایی از جمله نابرابری طرفین دعوی، موانع موجود در ارائه ادله و شواهد دقیق و متقن برای خواهان، ضعف در دانش حقوق عمومی و عدم طرح دقیق خواسته و به تبع آن، ایجاد اعتبار امر مختومه و همچنین عدم اجرای مطلوب و پیگیرانه احکام در دیوان عدالت اداری، روبرو هستیم. یکی از راهکارهای ارائه شده برای حل این چالش‌ها ایجاد نهاد دادستان اداری است. نتیجه برگزاری نشست و مصاحبه با اساتید و همچنین تجربه چندین ساله رسیدگی‌ها در دیوان عدالت اداری، بر وجود چالش‌ها صحنه می‌نهند؛ اما انتخاب بهترین راه حل همچنان محل تأمل، بحث و بررسی است.

طرفداران ایجاد نهاد دادستان اداری معتقدند که طبیعت دادرسی اداری اقتضا می‌کند در این نوع از دادرسی، مرحله تحقیق وجود داشته باشد و این مرحله باید کاملاً مستقل از دادرسی باشد. علاوه بر این، در برخی دعاوی اداری شاکی و ذی‌نفع مستقیمی وجود ندارد و یا اگر وجود دارد به دلایلی طرح دعوا نمی‌کند و مسئله بدون رسیدگی رها می‌شود، اما جنبه‌های صیانت از منافع عمومی در این مصادیق وجود دارد؛ لذا لازم است نهادی متولی طرح و پیگیری دعوی در این مسائل جهت احقاق حقوق عامه وجود داشته باشد.

در مقابل، مخالفان ایجاد نهاد دادستان اداری، تقویت حس بی‌اعتمادی نسبت به مسئولین، ایجاد نظارت مضاعف و تراکم مراجع نظارتی در کشور، احتمال حمایت از منافع سازمانی به جای منافع عمومی توسط دادستان، نادیده گرفتن الزامات و استلزامات مختلف نظم عمومی و ایجاد تزلزل همیشگی در تصمیمات اداری، دخالت در اعمال قوه مجریه و تحت‌الشعاع قرار دادن رویکرد کلی دیوان عدالت اداری در صیانت از حقوق شهروندان را از جمله تهدیدهای ایجاد این نهاد

می‌دانند. این گروه، دادرسی فعال توسط دادرس اداری، توسعه مفهوم ذی‌نفع در دیوان عدالت اداری و گسترش نقش سازمان بازرسی کل کشور در صیانت از حقوق عمومی را راهکارهای بهتری برای حل مسئله می‌دانند.

با جمع نظرات دو گروه باید گفت ایجاد نهاد دادستان اداری در دیوان عدالت اداری آن گونه که در طرح اصلاح قانون تشکیلات و آیین دادرسی دیوان عدالت اداری پیش‌بینی شده بود، نمی‌توانست وافی به مقصود باشد. تمرکز شخصیت دیوان عدالت اداری و عدم امکان اطلاع از مسائلی که در کل کشور اتفاق می‌افتد، عدم تعیین دقیق صلاحیت‌های دادستان اداری در احیای حقوق عامه و مشخص نشدن مرز صلاحیت دادستان اداری با دادستان عمومی، سازمان بازرسی و قوه مجریه از جمله مسائلی است که تحقق اهداف مورد نظر از ایجاد این نهاد را به چالش می‌کشاند.

واژگان کلیدی: نظارت قضایی، دادستان اداری، حقوق عامه، دادرسی اداری، دیوان عدالت اداری، سازمان بازرسی کل کشور